

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA

AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEJZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és osztrótkön. — ELŐFIZETÉSI ÁRAK
 egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok,
 gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi
 s körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. — Egy példány 10 fillér.

FELELŐS SZERKESZTŐ: **BETEGH PÁL** LAPTULAJDONOS
 FŐMUNKATÁRS: **FÜLEI SZ. LAJOS.**

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL: Kossuth Lajos utca 15. szám, [hova a
 kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Apróhirdetések szavankint
 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért, más hirdetések olcsó árszabás szerint
 Nyilt-tér sora 1 K. — M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. sz

Székelymentési akció.

II.

A székelymentési akció megindításának kezdete óta, ma még sokkal többen faragcsálják székely véreink közül a kívándorlás nehéz botját, mint annak előtte. Sőt most már nemcsak a szomszédos Románia felé nézegetik a szomorú utat, de az óceáni utazás veszedelmétől sem akarnak visszarettenni. Hej! pedig idegenben sem fonják kolbászból a kertet. Sok könny, sok keserűség várokozik ott is a székelyre. Ott meg sem értik az ő fájdalmát.

Annyi bizonyos, hogy a székelység mindig forró szeretettel ragaszkodott ősi kis hazájának sovány göröngyeihez s bár egyszerűségben, kevés igénnyel, de elég megelégedetten s lelki nyugalom közepett tölthette napjait. És ha most e nyugalma megbomlott, ha a talaj megrendült lába alatt, ha segítségért kiált: nagy bajnak kell ott lennie, nagy okok idézhették ez állapotot elő.

Tegyük kísérletet az okok megvilágítására, e nélkül sok minden részletet nem is lehetne megérteni. Innen származik a mentés nehézsége.

A székelység lába alatt az éltető állapot talaja már akkor kezdett inogni, midőn e nép ősi jogainak, kiváltságainak nyirbálásához fogtak, részére új helyzetet teremtettek a nélkül, hogy megfelelő kárpótlásról vagy védelemről gondoskodtak vagy a leendő eredményről számot vetettek volna.

Kezdjük mindenképp előtt a székelyek kisüsthöz. A régi jó öregek még most is sohajtozva emlegetik a kisüsthöz fűződő székely jogot. Az idegennek ajkára nevelést vagy legalább guny-mosolyt csal e

sohajtozás s kész megalkotni a téves következtetést, hogy a székely régi időkben is „itkányos“ volt s ma is itt lehet a baj egyik oka. Pedig nem úgy van.

A szabad (pálinka)-főzés idejében a székely asszony azon gabonából, melyet sertés hizlalásra, etetésre szánt, kétszeres hasznót vett ki. Először is igen jó házi szeszt, házi híres pálinkát nyert belőle, melylyel egész évre ellátta családját s még néha pénzhez is jutott utána. Itatra tehát az ilyen család egy garast ki nem adott, többlet gabonát e célra nem fogyasztott. Nagy megtakarítás volt ez. Minden valamire való házi asszony így járt el. A gabona állat-etelési értéke azért megmaradt. A gyenge sarjut, tököt s más gyenge növényt, takarmányt stb. a szesz malotával behintette s a rideg sertéseket ezzel könnyedén telettette. Szecsára öntözve tejelő tehénél vált előnyössé. Az állatok egészségére is jó hatással vala. Szóval egy nevezetes eszközt képezett a kisüsthöz fűződő jog az állat nevelésénél.

Erkölcsei hatása sem maradt el. A munkás, földmives gazda pép nem nélkülözheti a szesz italt. A családok mértékkel egészséges italhoz jutottak. A szomszédok, ismerősök stb. ősi szokás szerint egymás fölkeresésében, egymás családjánál találták föl társadalmi életüket, hol el-elbeszélgettek a gazdálkodás köréből stb. Ilyenkor egy kevés jóféle ital a háztól került ki; tiszteletlenség lett volna tulmenni a határon — a józanság mértékén. — Józanság jellemezte ez összejöveteleket. A korcsmák üresen állottak, vagy a legtöbb kisközségben nem is volt. A mely házi asszonynak férje a korcsmába ment volna itatra, nem kerülte volna

ki a falu száját, szegénységi bizonyítvány lett volna ez a házi asszonyra, hogy nem képes otthon főzni, házáat elrendezni itallal is. A férj is kímélte ettől nejét. Józanság, mértékletesség, takarékoskodás, megtakarítás, kettős haszon járt tehát e jog nyomában.

És e jog elveszett. A 2-szeres anyagi haszonból egyik elesett. Elvonatván a szeszfőzés szabadsága, a családok pénzkadásra kényszerítették. A családok szokott társadalmi érintkezése feloszlott, átkerült a korcsmába, hol szabadabb tere nyílt az italnak s bele vegyültek, bele szoktak sokan a korcsmai mulatozásba, az annak előtte ismeretlen korcsmai hitel nyügbe fogta. A masinás s talán sok esetben mérgező anyaggal kevert korcsmai pálinka megáramadván a gyomrot, a nép egészségére is káros hatással van.

Szóval egy régi szép állapot felforgatott s új, veszedelmes állapot jött nyomába. Sem képviselő, sem más nem gondolt arra a törvény alkotásnál, hogy a székelynek nem termik bora, a kisüsthelyettesíti ezt s ha ezt elveszik, életerén tesznek metszést, megzavarják e nép fennmaradásának alapját.

Ime ilyen hatása volt a kisüsthelyettesítésnek. Így beszélnek a jó öregek és igazok van.

De csak folytassuk a vizsgálódást.

(Gyergyóditró.)

Józsa Sándor.

Trágyakészítés levegőből.

A chilalétramtelepek előrelátható kimerülése és a nitrogéntartalma mesterséges trágyafélék drágasága fekozott mértékben arra ösztönözték a kutatókat, hogy valamely alkalmas módon

A „SZÉKELY-UDVARHELY“ TÁRGÁJA.

Elvesztett lélek

— Irta: GAMMA. —

A „Székely-Udvarhely“ eredeti tárgaja.

(2. folytatás.)

IV.

A doktor, dacára, feltűnően zárkózott természetének, nagy mohósággal igyekezett ismeretséget kötni szomszédjával. Már a megérkezésüket követő napon látogatást tett nála és bár a fiatal ember hidegen fogadta, szeretetreméltó igyekezett lenni, ami különös félelmes kifejezést adott komor arcának. Csak a mikor leányáról beszélt, lágyultak meg vonásai és hangjából szomorúság esengett, úgy hogy ilyenkor majdnem jóságosnak látszott.

— Igen, a leányom — mondá — szegény nagyon beteg. Testileg tökéletes, páratlan szép, modellje lehetne a szépség szobrának, egészsége elpusztíthatatlan... soha egy percig sem volt beteg. A teste, értse meg uram, a teste! De hiányzik belőle az ami emberré tesz: a lélek. Csak állati tulajdonságok, állati ösztön és okosság van benne. Ha tudná, hogy mennyire imádom ezt az emberformájú gépet, a kibem megvan minden tulajdonság, hogy szépségénél fogva uralkodjék, csupán egy hiányzik... egy! E nélkül csupán hitvány sártömeg a természet remeke...

Összeszorított ökleit halántékához szoritva,

sajátságos tűzben égő szurós szemével mereven nézett a fiatal ember szeméi közé, ki nem tudva szabadulni a tekintet hatása alól, mintegy hypnotizálva mozdulatlanul hallgatta.

— Harminc év óta kutatom az emberi testet. Dicsekvés nélkül mondhatom, hogy ezalatt minden órám a tudomány szolgálatában töltöttem. Husz év óta csupán azt kutatom, hogy hol van elrejtve a testben az értelem forrása, legkisebb jele a léleknek!

Végig kutattam az agy tekervényes vonalait, izekre bontottam a szívet, a legkisebb ér sem kerülte ki figyelmemet. Mindenütt csak anyag! — Megfigyeltem a haldoklókat, majdnem örültem, hogy mikor hagyja el tehetetlen fészket a mozgató erő... Semmi, semmi! De most azt hiszem, hogy végre megtaláltam...

Elégedetten, mosolyogva állt fel.

— Bocsánat, ezek a dolgok aligha érdeklik önt. Ebben a magányban, ha nem csalódom, egymásra vagyunk utalva. Látogasson meg, talán nem fog unatkozni.

— Hangja majdnem parancsoló volt és Lajos a különös befolyás hatása alatt érezte, hogy igent kell mondania.

Mikor a doktor eltávozott, megkönnyebbülten sohajtott fel, mintha valami súlyos teheről menekült volna. Érezte, hogy valami félelmes és lenyűgöző hatalom rejlik a doktor hangjában és mozdulataiban. — Visszatért szobájába és talá-

lomra felütött egy könyvet, de nem tudta figyelmét ráterelni tartalmára. Szórakozottan futott át néhány sort, aztán még mindig a sorokat nézve rejtélyes szomszédjaira gondolt. Magyarázatot szeretett volna találni a doktor szokatlan bizalmaságához, mely oly váratlanul és oly nagy mértékben nyilatkozott meg egy idegennel szemben. Vendége ugyan szeretetreméltó igyekezett lenni, de a benne rejlő erő, mely erőszakosságával már a legelső alkalommal kíméletlenül legyőzte akaraterejét ösztönszerű borzadályllyal és ellenszenvvel töltötte el. Vele született gyanakodó természet e viselkedésben tervszerűséget sejtetett vele, mely úgy lappangott a látszólag közönyös szavak és események alatt, mint a doktor való természetét elfödte az erőszakolt szeretetreméltóság. És bár lelkében már az első találkozás hatása alatt felébredt a veszély homályos sejtelve, az a kíváncsiság, mely leginkább nők és gyermekek lelkében él s a mely arra ösztönzi őket, hogy játszanak azzal, a mitől félnek; már a következő napon a doktor villája felé vitte őt.

A doktor az udvaron állt és utasításokat adott Jamesnek, aki tiszteletteljesen, mozdulatlanul hallgatta, csak néha bólintott alig észrevehetően a fejével.

— A gépek?

— Három nap múlva itt lesznek. Két különböző gyárban vannak megrendelve az alkatrészek a parancs szerint. (Folyt. köv.)

a levegő kimeríthetetlen tárházat nyújt a nitrogéntrágya előállítására, de hasznosítása kezdetben rendkívül nagy és csaknem leküzdhetetlen akadályokba ütközött, míg a villamosságot nem lehetett ezen célra is felhasználni. Ezen eljárás azonban oly drága, hogy egyelőre gyakorlati értékesítéséről szó sem lehet.

A levegő nitrogénjének trágyaanyaggá való átváltoztatásával foglalkozó szakemberek csakugyan más módot találtak a kérdés sikeres megoldására és ez a mézsnitrogén felhasználása. A mézsnitrogén gyakorlati hasznavehetőségének megállapítása után a további feladat az volt, hogy az olyan árban legyen előállítható, a milyen a chilisalétrom vagy kénsavas ammóniák árának megfelelő. A gyártáshoz szükséges nyersanyagok: a méz, szén és a levegő nitrogénje mindenütt olcsón beszerezhetők, de az ezek egyesítésére szükséges erős elektromos áram megfelelő előállítása már nem olyan olcsó. Ezért a mézsnitrogén tömeges előállítása megfelelő árban csak ott lehetséges, ahol olcsó természetes erőforrás, nagy vízi erő (hegyes vidék) vagy sok olcsó tüzelőanyag (tőzeg) áll rendelkezésre a villamos erő előállítására.

Alkalmazására vonatkozólag megállapították, hogy hektáronként a talaj minősége szerint 150, 300 kg. kell belőle és nagy mézstartalma miatt tanácsos ugyanannyi szárazfölddel keverni, hogy a kiszórás munkája ne legyen kellemetlen a munkásoknak. A trágyázandó növény vetése előtt két héttel szórando ki és 12—15 cm. mélyen szántandó alá.

Németországban már sok eredményes kísérletet végeztek ezen levegőből előállított nitrogéntrágyával, miután azonban az ezidőszerint még drágább, mint a chilisalétrom és a kénsavas ammóniák, egyelőre még be kell várunk azon időt, mikor már a hazánkban végzendő kísérletek eredményeit ismerni fogjuk és ha ezek kedvezőek lesznek, csak akkor fogjuk a mézsnitrogén felhasználását ajánlani.

Egyházi élet.

Egyházi estély. A székelyudvarhelyi ev. ref. egyházi értekezlet ma, április 2-án este 6 órakor a kollegium tornacsarnokában tartja utolsó egyházi estélyét. Ezen alkalomra a rendezők a következő érdekes műsort állították össze: 1. A gyülekezet éneke. Te benned bizunk. Solt. XC 1. vers. 2. Elnöki megnyitó. 3. Örök élet, Szabolcska Mihály költeménye. Szavalja: Lengyel Gabriella. 4. Husvét gondolatok címen felolvasást tart: Solymossy Endre ref. kollegiumi tanár. 5. Vallo-más, Szabolcska Mihály költeménye. Szavalja: Vas Róza. 6. Kuruc nóták, tárogató kísérettel előadják: Kovács N. Pál és Székely Zoltán. 7. Szaval: Péter Gábor. 8. Elnöki zárszó. 9. Isten áld meg a magyart — éneklí a gyülekezet. Belépés ingyenes. Kegyes adományok az értekezlet céljaira szívesen fogadtatnak. Rendezők: Dr Kovácsy Albertné, Vajda Ferencné.

Tan- és nevelésügy.

751—1905. sz. Másolat: A m. kir. vallás- és közoktatásügyi Minisztertől. 3201—1905. szám. A m. kir. kereskedelemügyi miniszter megkeresése folytán közlöm Cimmel, hogy körzők versenyképesen már Magyarországon is készülnék, és a hazai gyáros cégek és védjegyeik felől a m. kir. kereskedelmi muzeum igazgatósága nyújt tájékoztatást. Midőn ezen körülményt Cimed tudomására hozom, egyuttal felhívom Cimet, hogy azt a vezetése alatt álló iskolák igazgatóságával is közöljék. Budapest, 1905. március 9. A miniszter meghagyásából: Jónás Ödön miniszteri tanácsos. Valamennyi kir. tanfelügyelőségnek és valamennyi tanker. kir. főigazgatóságának. A másolat hitelül: Thott Károly, kir. tanf. berendelt áll. el. isk. igazgató.

*

Hazai készítményű iskolai és más körzőkből Betegh Pál könyv-, papír-, író- és rajzszerekkereskedésében állandó nagy raktár van Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 15 sz. alatt.

Különfélék.

— **A második évnegyed kezdetén** tisztelettel felkérjük vidéki előfizetőinket, hogy az illető postahivataloknál az előfizetés megújítása, valamint az esetleges hátralékok kiegyenlítése iránt lehető gyorsan intézkedni sziveskedjenek, nehogy a lap küldése fönakadást szenvedjen. Tisztelettel: a »Székely-Udvarhely« kiadóhivatala.

— **A törvényszék köréből.** A király Dr Székely József helybeli törvényszéki bírót saját kérésére ideiglenesen nyugdíjba helyezte és helyébe Harmath Jenő homoródokládi járásbíró helyezte át.

— **Polgármester választás.** A székely anyaváros polgármesteri állására hirdetett pályázat határideje pénteken lejárt és összesen három pályázat érkezett be a vármegye alispánjához. Pályáztak: Gotthárd János kir. pénzügyi számvizsgáló, Dr Török Pál ügyvédjelölt és Lakatos Tivadar közigazgatási gyakornok.

— **A nőegylet** f. hó 5-én tartja ez évben utolsó fillérestélyét. Az estélyt Demény Ferencné és Vajda Lajosné rendezik, kik mindent elkövetek, hogy ez estély a legjobban sikerüljön »Érdekes szám lesz a »gyermek-szépség verseny«, a legszebb gyermek kap egy értékes ajándékot. Ezután lesz egy előkép »A képzelt beteg« címmel. Lesz tárogató szóló zenekari kísérettel. S a program után tánc következik reggelig, melyről a rendezőség gondoskodik.

— **Kinevezés.** A pénzügyi m. kir. miniszter Ueber Endre zilahi kir. adóhivatali tisztet a székelykereszturi m. kir. adóhivatalhoz adóhivatali ellenőrnek nevezte ki.

— **Művészestély városunkban** Folyó hó 8-án és 9-én egy fővárosi előkelő művész-társaság szerencsésleti látogatásával a székely anyaváros műpártoló közönségét. Két előadást rendez a Budapest szálló színháztermében az alkalmi társaság, mely Gyöngyi László a Vigszínház, Kápolnay Irén a Népszínház, Németh József a Királysínház tagjaiból, valamint Sió Aladár az Operaház I-ső hegedűse, akadémiai tanár és Heidelberg Albert zongoraművészből áll, akik valamennyien országos hírű művészek. Előre is felhívjuk közönségünk figyelmét a ritka műélvezetet ígérő estékre.

— **Eljegyzés.** Ifj. Szemerjay Károly ma napon tartja eljegyzését Hermann Károly és neje Helén nevű leányával városunkban.

— **Az erdőlyi szinikerület** választmánya ma napon tartott ülésén megállapította, hogy Polgár Béla szinigazgató szerződése szeptemberig még érvényes. A választmány májusban újra alakul. Az egyes városok szini-idényeit következőleg állapította meg: Szeptember 1—30-ig Torda, október 1—31-ig Nagyszében, november 1—30 Székelyudvarhely, december 1-től január 31-ig Marosvásárhely, február 1—28-ig Déva, március 1—31-ig Zilah, április 1-től május 15-ig Deés, május 16-tól június 15-ig Torda, június 16-tól július 15-ig Marosvásárhely.

— **Vármegyénk állandó választmánya** Holaky főispán elnöke alatt tegnap ülést tartott, melyen a f. hó 17-iki rendes közgyűlés tárgyait készítette elő.

— **Harmincöt évig a posta és távirda szolgáltatásban.** Id. Szakacs Imre helybeli m. kir. posta és távirda altiszt, ki 35 évig volt a posta és távirda szolgáltatásban, most nyugalomba vonult. A folytonos munkában megőszült altiszt puritan becsületességével, megbízható hű kötelességtudásával, ugy főlebbvalói bizalmát, elismerését, mint a nagy közönség rokonszenvét vívta ki magának. 35 év rövid idő a világ folyásában, de hosszú eltölteni egy olyan munka körben, a milyen a posta-távirda altiszteké, hol a terhes fizikai munka nagy anyagi felelősséggel is jár. A hivatal főnöke és személyzete méltán sajnálják öreg munkatársuk távozását. Bizony megérdemelné az ilyen ember, a ki még a 66-odiki hadjáratokat is végig küzdötte, hogy valamelyes kis éremmel a 65 éves hiv. szolgá mellett feldisziítsék s ezáltal a fiatal nemzedék önbizalmát, kitartását a felsőbb körök emeljék, megerősítsék. Addig is szívesen üdvözljük Szakacs bácsit s kívánjuk, hogy sokáig élvezze jól megérdemelt nyugdíját!

— **Halálozás.** Részvétellel vettük azon gyász-hírt, hogy parajdi Szallásy Ferenc kereskedő és birtokos, vármegyénk törvényhatósági bizottságának tagja március 28-án reggel, életének 60-ik évében elhalt Parajdon. Temetése 30-án általános részvét mellett történt meg.

— **Előmunkálati engedély.** A kereskedelemügyi miniszter gróf Teleki Ádám marosújvári lakos nagybirtokosnak a m. kir. államvasutak Homoród állomásától Mirkvásár—Zsombor—Homo-

ródújfalú — Homoródkarácsonfalva — Homoródoklánc — Homoródmás községek érintésével Lövéteig vezetendő szabványos nyomtávu helyi érdekű vasutvonalra kiadott előmunkálati engedély érvényét a lejáratától számítandó további egy év tartamára meghosszabbította.

— **Értesítés.** Miután a kiküldött bizottságok a számadásokkal még nem készülhettek el, a tisztviselői kör t. tagjait tisztelettel értesitem, hogy a rendes közgyűlés nem ma, mint jelezve volt, hanem f. hó 9-én d. u. 5 órakor fog megtartatni a kör helyiségében. Embery Árpád, kör elnök.

— **Új iskolabizottság.** Mult hó 30-án Demeter Dénes h. polgármester korelnöksége alatt megalakult az ipar és kereskedelmi tanonciskolai bizottság. Elnök lett Solymossy Endre, alelnök Szemlér Ferenc, jegyző Kovács Dániel, gazda Sterba Ödön. A bizottság azonnal megkezdte működését, ajánlatot tett a rajztanítói állás betöltésére; kimondta, hogy a tanév végével tanonc-munka-kiállítás rendez; a jövő isk. évben az olvasókönyveket ujakkal cseréli fel, kiküldte az iskolalátogatókat. Bár ezen v'gre valahára szabályszerűen megalakult bizottság feladatának tudatában minél hathatósabban járulna az iskola fejlesztési munkájához.

— **Gazdakörök és gazdak figyelmebe.** A miniszteri kirendeltség megbízottja figyelmezteti azon gazdaköröket és egyeseket, kik gyümölcsfacsemetéért és bogycs gyümölcs bokrokért kérelmeztek, hogy azok szétosztása hétfőn (április 3-án) délután és szombaton (április 8-án) reggel fog megtörténni a szombatfalvi Szöllősi-fele majornban.

— **Függetlenségi pártalakulás.** Az oláhfalvi kerület függetlenségi és 48-as pártja, mint nekünk jelentik, m. hó 26-án Oláhfaluban megalakult Zombory Richárd indítványára egyhangú lelkesedéssel megválasztották díszelnökké Kossuth Ferencet. Elnökök lettek: Péter Károly, Csiki Márton, alelnökök: Márton Antal, Ambrus Ignác, Elekes Albert és Benedek Dávid, jegyzők: Hozó János és Fazekas József. Az alakuló gyűlés táviratban üdvözölte Kossuth Ferencet, mint a párt érdemes vezérét és gróf Apponyi Albertet.

— **Pályázat építésre.** A székelyudvarhelyi államépítészeti hivatalhoz f. evi április 18-ig a székelykereszturi állami tanítóképezde kertjében egy zárt méhes felállítására 1039 korona erejéig. Bánatpénz 5 százalék.

— **Távirat.** Az ország közéleti ügyeiről a következő táviratot vettük: A válság megoldás előtt áll. A katonai kérdéseket a többi ügyekből kikapcsolják. Nem lesz létszámemelés és ágyuköltségek megszavazása. Egy hét alatt új kormány alakul Andrássyval, esetleg Wekerlével, ha Andrássy nem akarna vállalkozni.

— **Magyar ipar.** Nehéz dolog arról beszélni a mi tulajdonképpen nem is létezik. Már pedig magyar iparról és kereskedelemről jó formán még nem lehet beszélni. Ez a két fontos tényezője a magyar nemzet nagyságának, csak mintegy szép ábránd, ugy él lelkünkben. Azonban, hogy a kereskedelem és ipar magyar legyen: a végett mindent el kell követnünk. Solymossy Endre ref. koll. tanár azon kevés egyének közé tartozik, kik e téren utat törnek. Mint az iparos, ifjúsági kör elnöke, már eddig is sokat tett, hogy az iparos pályát megkedveltesse. Ma este a ref. egyházi értekezleten is erről a fontos kérdéstről tart felolvasást s mintegy jelezni akarja, hogy csak akkor lesz magyar ipar, midőn az iparos házától a társadalom egy osztálya sem idegenkedik. Erre a nagybecsű felolvasásra külön is felhívjuk olvasóink figyelmét.

— **Emléket az agyagfalvi réten.** Az agyagfalvi réten felállítandó székely emlék-alap javára a mult hó 15-én tartott nemzeti ünnepélyek alkalmával önkéntes adakozásokból befolyt: szászrégeni ev. ref. lelkes Bod Károly urtól 10 K, szintén szászrégeni Hügel Lipót urtól 14 K, a helybeli dalegylet pénztárnoka Benedek Géza urtól 23 K 90 f és Dr Ferenczy Géza országgyűlési képviselő ur 1832. számú gyűjtőívén 10 K, összesen 57 K, 90 f; ezt hozzáadva a már korábban begyűlt összeghez, az alap összege jelenleg 5758 K 32 fillert tesz. Fogadják a nemes szívű adakozók ez uton is a végrehajtó-bizottság hálás köszönetét hazafias adományukért. Székelyudvarhelyt, 1905. március 31. Ferenczy János végrehajtó bizottsági pénztárnok.

Közgazdaság.

Az udvarhelyvármegyei gazdasági egyesülettől.

Sz. 104—1905.

Meghívó.

Az „Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egyesület” április hó 11-én délelőtt fél 10 órakor a vármegyei ház kistermében választmányi, délelőtt 10 órakor közgyűlést tart, melyre a választmány, illetve az egyesület tagjai tisztelettel meghívattak.

A választmányi ülésen a folyó ügyek, a közgyűlésen a titkári jelentés és azzal kapcsolatos indítványok tárgyalatnak.

Székelyudvarhely, 1905. március hó 31.

Az elnökség.

A Trieszti általános biztosító-társaság

(Assicurazioni Generali) f. é március hó 18-án tartott 73-ik közgyűlésén terjesztettek be az 1904. évi mérlegek. Az előtűnik fekvő jelentésből látjuk, hogy az 1904. december 31-én érvényben volt életbiztosítási tőkeösszegek 710.811,866 korona és 28 fillért tettek ki és az év folyamán bevett díjak 32.134,119 korona és 97 fillérre rugtak. Az életbiztosítási osztály díjtartaléka 16.145,171 korona 85 fillérrel 190.337,407 korona 01 fillérre emelkedett. A tűzbiztosítási ághoz, beleértve a betöréses-lopás elleni és tűkörüveg-biztosítást a díjbevétel 13.630,502,710 korona biztosítási összeg után 22.391,739 korona 95 fillér volt, miből 8.722,170 korona 40 fillér viszont-biztosításra fordítottatott úgy, hogy a tiszta díjbevétel 13.669,569 korona 55 fillérre rugott, mely összegből 9.447,372 korona 69 f mint díjtartalék minden tehertől menten jövő évre vitetett át. A jövő években esedékessé váló díjkötelezvények összege 90.301,649 korona 69 fillér. A szállítványbiztosítási ághoz a díjbevétel kitett 3.646,057 korona 20 fillért, mely a viszontbiztosítások levonása után 1.547,460 korona 56 fillérre rugott. Károkért a társaság 1904-ben 29.008,350 K 42 fillért folyósított. Ehhez hozzáadva az előbbi években teljesített kárfizetéseket, a társaság alapítása óta károk fejében 797.690,516 korona 38 fillérnyi igen tekintélyes összeget fizetett ki. A nyereség a tartalékok közül, melyek összesen 25.851,064 korona 11 fillérre rugnak, különösen kiemelendők: az alapszabály szerinti nyereségtartalék, mely 5.250,000 koronát tesz ki, az ériékpapírok árfolyam-ingadozására alakított tartalék, mely a 3.729,624 korona 17 fillér külön tartalékkal együtt 18.699,889 korona 05 fillérre emelkedett, továbbá felemelendő a 160,000 koronára rugó kétes követelések tartaléka és az 590,587 K 53 fillérnyi ingatlan tartalék. Ezekon kívül fennáll még egy 1.150,587 korona 53 fillért kitevő tartalék, melynek az a rendeltetése, hogy az életbiztosítási osztályban a kamatláb esetleges csökkenését kiegyenlítse. A társaság összes tartalékjai és alapjai, melyek első rangú értékekben vannak elhelyezve, az ideai átutalások folytán 227.329,923 korona 25 fillérről 247.497,914 korona 42 fillérre emelkedtek, melyek következőképpen vannak elhelyezve: 1. Ingatlanok és jelzálogkövetelések 38.468,591 korona 65 fillér. 2. Életbiztosítási kötvényekre adott kölcsönök 20.002,699 korona 07 fillér. 3. Letéteményezett értékpapírokra adott kölcsönök 750,570 korona 92 fillér. 4. Értékpapírok 172.857,054 korona 11 f. 5. Tárcza váltók 946,236 K 23 f. 6. A részvényesek biztosított adósszelei 7.350,000. 7. Bankoknál levő rendelkezésre álló követelések, készpénz és az intézet követelése, a hitelezők követeléseinek levonásával 7.122,762 korona 44 fillér összesen 247.497,914 K 42 fillér. Ezen értékekből 51-5 millió korona magyar értékekre esik.

Szerkesztői üzenetek.

J. S. Gy—ó. Megkaptuk a folytatásokat és várjuk a többiekét is. M—v ide nem érkezett. Szives üdvözet!

Templomépítés.

A martonosi unitárius egyházközség (Udvarhelymegye) április 12-én d. e. 10 órakor árlejtést tart templom és torony építésére. Előirányzat 25770 K 48 f. Az ajánlatok 10 százalékos bánt-pénzzel Katona Ferenc lelkészhez adandók be, a hol a költségvetés és tervrajz megtekinthetők.

Katona Ferenc unitárius lelkész.

Sz. 359—905 kj.

Hirdetmény.

Oroszhegy község előjárósága közhírré teszi, hogy Oroszhegy község területén gyakorlandó vadászati jogát három egymásután következő évre — 1905 évi május 1-től 1908 május 1-ig — nyílt árverésen Oroszhegy község házában — folyó évi április hó 20-án — haszonbérbe adja.

H. 1—3

Oroszhegy 1905. március 21. Sz. 2—3
VAS MIHÁLY TAMÁS GYÖRGY
kjegyző főbíró

Fogműterem áthelyezés.

Van szerencsém a n. érdemű közönséggel tudatni, hogy műtermemet folyó évi április hó 20-án az Árpád-utca 10. sz. alá (a törvényszék épületével szemben lévő házban) helyezem át. Midőn ezt köztudomásra hozom, egyszersmind újra kérem a n. érdemű közönség becses támogatását, mert valaminth addig igyekeztem tettel és tanácsos hasznokra lenni: a jövőre is ez leendő legfőbb törekvésem.

Minden, a fogászat körébe tartozó munkát u. m. fogaknak a szájból való eltávolítását, műfogaknak elkészítését, a beteg fogaknak gyógyítását az orvosi tudomány legújabb vívmányai szerint, a legnagyobb gondnal és lelkiismeretességgel végzem. Minden általam végzett munkáért teljes fele-

lősséget vállalok, tehát a közönség részéről a károsodás teljesen ki van zárva.

Különösen felhívom a szülők becses figyelmét a gyerekek tejfogainak konzerválására, amit az általam tökéletesített módszer szerint a legjobb eredménnyel és igen jutányos árban végzek, s a mi által a gyerekeket sok szenvedéstől mentem meg és kieszközlöm, hogy fiatal korukban nem lyukasodnak meg fogaik.

Dr Kovács Géza,

egyetemes orvostudor
és speciálista fogorvos.

6—10

Sz. 1452—905. szb.

Pályázati hirdetmény.

Lemondás folytán megüresedett E t é d község székhelyi rendszerezett körorvosi állásra pályázatot nyitok.

E körhöz következő községek tartoznak 1. Etéd, 2. Siklód, 3. Szolokma, 4. Kűsmöd, 5. Kórispatak, 6. Bözödujfalu, 7. Bözöd, 8. Martonos, 9. Énlaka, 10. Tordátfalva, 11. Tarcsafalva 12. Csehétfalva; összesen 10,179 lakossal.

A körorvos javadalmazása: törzsfizetés 1000 korona, uti átalány 250 korona, természetbeni lakás kerttel, megyei szabályrendeletben megállapított látogatási díjak.

A körorvos köteles a szegénysorsu betegeket ingyen gyógykezelti, köteles havonként egyszer előre megállapított napon meglátogatni és járványos betegségek, valamint más hivatalos kiküldetések alkalmával természetbeni fuvarral vagy annak megváltási kilométerenként 20 fillér árért a körközségekben kiszállani, mely alkalommal ötlet más díj nem illeti.

A nem hivatalos kiszállás alkalmával azonban 3 korona napi díjat szedhet.

Pályázók felhívattak, hogy az 1876 évi XIV. t.-c. értelmében felszerelt folyamodványukat folyó évi április hó 20-ig hozzám nyújtsák be, mert a később érkező folyamodványokat nem fogom figyelembe venni.

H. 1—3

Sz.-Keresztúron 1905 március 15. Sz. 2—3

GÁLFFY, főszolgabíró.

HIRDETMEYNY.

Az Udvarhelymegyei Takarékpénztár Részvénytársaság Székelyudvarhelyen a fő-, székelykeresztúri és Homoród-Okládon közelebről megnyitandó fiókintézeténél, folyó évi április 1-től a kamatlábat a betáblázott kötelezvények után 7%-ról 6%-ra szállítja le — a váltók és folyószámláknál a kamatláb továbbra is 7 százalékos marad — további intézkedésig.

Ezenkívül kötelezvények és váltók után lejáratonként, folyószámláknál negyedévenként 1% (1 ezertől) — legkevesebb összegül 20 fill. — leszámítási díjat számít.

Homoród-Okládon a község házában bal-felöli részében fiókintézetet állít fel, mely működését folyó év május 1-én kezdi meg.

Székelyudvarhely, 1905 márc. 18.

104 3-11

Az igazgatóság.

Egy helybeli szolid üzletbe

egy fiatal elárusítónő felvétetik. Cim a kiadóhivatalban.

108 2—3

Szám: 1453—905. szb.

PÁLYÁZATI HIRDETMEYNY.

Fiatfalva község székhelyi rendszerezett körbábai állás megüresedvén, annak betöltésére ezennel pályázatot nyitok. Felhívom az érdekelteket, hogy folyó évi április 30-ig szabályszerűen felszerelt folyamodványukat alólirotthoz annál is inkább adják be, mert a később érkezett folyamodványokat figyelembe nem veszem.

Javadalmazás: rendes fizetés 100 korona, lakbér 40 korona, minden egyes születésnél közreműködésért — 8 napon át történő látogatással — 2 korona díj vagy egy véka tiszta gabona. Székelykeresztúr, 1905. március 15-én.

100 3-3

GÁLFFY, főszolgabíró.

Saját magát károsítja, ki szőlőoltvány-szükségletét nem fedezi a

Küküllőmenti Első! Szőlőoltvány-telepnél.

Tulajdonos: Caspari Frigyes Medgyes, N.-Küküllőm. A telep oltványait az elmúlt száraz nyáron naponta több mint 2 millió liter vízzel öntözte, miáltal az oltványok ideálisan fejlődtek.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. 1—20

Irodalom.

Írások könyve. Fiatal női írógárdának egyik kimagasló, fényes tehetségű tagja zseniális ujtással lepte meg a magyar olvasó közönséget. Nem a hiúság vagy feltűnés vágya serkentette Erdős Renét, midőn kiválva a rendes újság-hasárok között mozgó publicisták sorából, megalapította az Írások könyvét, melyet befolyástalan önállósággal egymaga ír és szerkeszt elejétől végig. Merész vállalat az, mikor az író egy rendes szépirodalmi folyóirat keretében, annak tartalmának különféleségét, változatosságát mind a saját vénája produktumaiból fedezi; még nagyobb, hogy eltalálja módját annak is, miképp kösse le az olvasót egymaga számára, osztatlanul elejétől végig. Erdős Renée fényesen oldja meg a problémát: az elismert író teljes egyéniségét olvasztja a lapok közé, ragyogó tollu, erőteljes és zamatos irálylyal beszél az olvasóhoz, minden szavával beigazolva, hogy ez az írói különítmény, ez a bájos kis irodalmi sziget: az **Írások könyve** a maga nemében nemcsak speciálitás, de páratlanul kész sikert is jelent. Az **Írások könyve** terjesztését, serkentve a vállalatnak máris széles körökben való elterjedése által, örömmel vette át a Székely-Udvarhely kiadóhivatala (Betegh Pál könyvkereskedése) bizományba. A havonta egyszer megjelenő folyóirat bolti ára 1 K, előfizetési díja pedig negyed évre 3 K. Kapható a f. évi április 1-én megjelent számtól kezdve, ugyszintén az eddig megjelent 4 füzet is lapunk kiadóhivatalában, hol mindenféle könyv, újság és folyóirat bárhol hirdettetett bolti árban — költség felszámítás nélkül — megrendelhető.

Gyertyánffy J. fiai vasnagykereskedésében Székelyudvarhelyen
Gróf Roon-féle lábatlani Cementgyár állandó nagy raktára páratlan jó minőségű román és portland
cementből zsákok és hordókban legolcsóbb árakban.

Gyarmathy István épület és butor asztalos
 Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 40. sz. alatt elvállal és pontosan teljesít minden e szakba tartozó munkákat. — Mindenféle alkalmakra készít csinos ajándék- és emléktárgyakat a legújabb rajzok és minták szerint, jótállás mellett. — Jelszava: **szolid munka, jutányos ár és pontosság!**

SZOLÓLUGAST

ültessünk minden ház mellé és kertjeinkben föld- és homoktalan.

A szőlő hazánkban mindenütt megtermesíthető, mert minden olyan háznak, melynek falánál és legesekeivel gondozással felnevelhető nem volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek, kerítéseknek stb. a legreményesebb dísz, a nélkül, hogy legkevésbé helyet is elfoglalna az egyébre használható részekből. Ez a legháladosabb gyümölcs, mert minden évben terem.

Ez azonban nem minden szőlőfaj alkalmas (bár mind kuszó természetű), mert nagyobb része ha meg is terem, termést nem hoz, ezért sokan nem értek el kellő eredményt eddig. Hol lúgnak alkalmas fajokat ültettek, azok bőven ellátják házaikat az egész szőlőérés idején a legkitűnőbb muskotály és más édes szőlőkkel.

A fajok ismeretéseire vonatkozó színes fénynyomatu katalógus bárkinek ingyen és bérmentve küldetik meg, a ki címét egy levelező-lapon tudatja. Borfajú szőlőoltványok is még nagy mennyiségben kaphatók leszállított árakon. Borok családí fogyasztásra 50 l. és feljebb olcsó árban és „Delaware” sima, ültetéshez és ebből borminta.

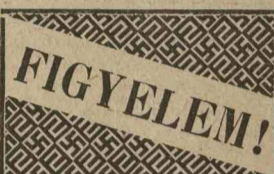
ERMELLÉKI ELSŐ SZŐLŐOLTVÁNYTELEP
 Nagy-Kágya, Bihar megye.

Kiadó lakás Székelyudvarhelyt, az Erzsébet szálloda emeletén a nagyobb lakosztály 3 utcai, 1 udvari, 1 előszobával, konyha, kamra, pince, fatartó és más mellékkeliségekkel folyó évi április 24 től bérbeadó. Értekezni **Dézszy Antal** háztulajdonosnál lehet.

Cimbalom iskola

öntanulásra.

Minden cimbalom kedvelő megtanulhat magányosan tanító nélkül cimbalmozni a Kovács-féle legújabb cimbalomiskolájából. Az iskola tartalma: 10 lecke, 10 rajza, 50 legújabb magyar nótával. Az iskola ára 10 korona. Kapható: **Kovács János** okl. cimbalomtanárnál Budapest, VII. Erzsébet-körút 5. sz.

A késmárki gyár bejegyzett védjegye

Megbízható legjobb minőségű hírneves valódi szepességi lenvászon és damasztaru

minden nagyobb üzletben kapható. Késmárki gyártmány csak az, mely ezen védjeggyel van ellátva.

Hazai ipar! 3-10

AKI igazán jó, finom, zamatos kávét kíván inni, vegyen „Diadal” pörkölt kávét, mely csakis csomagokban kapható. Egyedüli elárúsítása Székelyudvarhelyt

Gergely János utóda **Tamás Balázs** fűszerkereskedőnél,

hol gazdasági, konyhakerti és veteménymagvak is a legszolidabb kiszolgálás mellett kaphatók, valamint a legjobb minőségű aradi liszt és naponta friss élesztő stb. 94 2-6

Fűszer, porcellán- és üvegkereskedés!

Csodálatos olcsó a Borhegyi borviz!

— Üvegenként csak 8 fillér. —

Ezen természetes ásványvizet kitűnő eredménnyel használják: hurutos bántalmakban, idült hörghurutban, a gümőkór lerakódásának első stádiumában, a gyomor rendellenes működésében, a máj működés és epekészítés rendellenességeiben, az epekövek eltakarítását szembe tűnően könnyíti, a bélhurut minden nevéiben, a nyálkás aranyrban, hasszervi dugulásokban, húgykő képződéseiben, mézes húgyárban, görvély- és mirigyda, gokban, angolköros csontlágyulás- és sorvadásokban. — A legkitűnőbb üdítő ital, borral vegyítve páratlan! — Hetenkint háromszor friss töltés! — Raktári **szentpétery gergelynél**, Székelyudvarhelyt

Kásznai Főkut vize 14 fillér!

Boross-forrás borvize 8 fillér

Kérem a cégre ügyelni!

TRIESTI ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG

(ASSICURAZIONI GENERALI)

Budapest, V., Dorottya-utca 10

A „Közgazdaság” rovatban közöljük a Triesti Általános Biztosító Társaság a legnagyobb, leggazdagabb és legrégebb biztosító intézetünk mérlegének főbb számadatait. Teljes mértékkel a társaság mindenkinek, a ki e célból hozzá fordul, a legnagyobb készséggel szolgál

Az intézet elfogad: élet-, tűz-, szállítmány-, üveg-, betöréses-lopás- és harangtörés és repedés elleni biztosításokat. Közvetít továbbá: jégbiztosításokat a „Magyar jég- és viszontbiztosító részvénytársaság, valamint baleset elleni biztosításokat az „Első o. ált. baleset elleni biztosító társaság” számára.

A székelyudvarhelyi ügynökség:

Sterba Ödön, Rössler és Gábor.

Schicht-szappan

„szarvas”

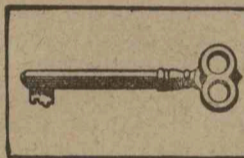
vagy

„kulcs”

Jeggyel

legjobb, legkladosabb s ennél fogva legolcsóbb szappan. — Minden káros alkatrésztől mentes.

Mindenütt kapható!

!! Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht” névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva. !!

Legjobb szépítőszert! Hölgyek részére nélkülözhetetlen!

A női szépség

elérésére, tökéletesítésére és fentartására

legkitűnőbb és legbiztosabb a vegytiszta, sem higanyt, sem ólomot nem tartalmazó, teljesen ártalmatlan, minden gyógyszer-tárban, drogériában és illatszerkereskedésben kapható

Földes Margit Crème

Ezen világhírű arckenőcs eltávolító szeplőt, májfoltot, pattanást, miteszert és más minden bőrbajrt, sőt ráncokat, himlőhelyeket is az arcot fehérré, simává és üdév varázsolja.

Ára: kis tégely 1 kor., nagy 2 kor. Margit hölgypor (3-féle színben) 1-20 k., Margit-szappan 70 fill. Margit fogpép (Zahnpaste) 1 kor. Margit-aróviz 1 kor. Postán utánvétellel vagy a pénz előzetes beklüldése után küldi a készítő: **FÖLDES KELEMEN** gyógyszerész, Arad. Főraktár: Székelyudvarhelyt

Csodás, gyors és biztos hatása
Törv. védve.
Óvakodjunk utánzatoktól!

KÉRJEN

csak Seller és Kary-féle

legjobb tisztítószert minden lábbelihez, fekete és sárga színben. Különösen ajánlható boxcaif, oscaria, chevreaux és la kcepőhöz. Bécs, XIII/1

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

férfi és női divat-áruháza Székelyudvarhely, Batthyányi-tér 4. sz.

Úti bőröndök a legnagyobb választékban.

Ajánlja dusan felszerelt áruktárát férfi és női ruhaszövetekben a legolcsóbtól a legfinomabbig, mindennemű ruházati cikkekben. Kész férfi és iskolás gyermekruhákban.

Ferfi és női diszkalapok, cipők és nagy választék fehérneműekben, kitűnő hazai gyártmányu vásznakban, asztalneműekben és butortakarókban, futószőnyegekben, nagy szőnyegekben.

Összes ruhadiszek, nap- és esőernyőkben nagy választék.

Szabó- és kárpitos kellekekben, bluzok és alszoknyákban állandó nagy raktár.

Legolcsóbb árak!

Szappanok, illatszerek, fog- és ruhakékék